

Media: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Page: 1,65,68-69

Published at: 17-05-2026

Author:

Surface: 4157.41 cm²

Circulation: 14860

Subjects:

ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Ο Ιαν ΜακΓιούαν διηγείται πώς μπήκε στο τελευταίο του μυθιστόρημα η «Αμοργός» του Γκάτσου. **Τέχνες & Γράμματα, σελ. 4-5**

ΙΑΝ
ΜΑΚΓΙΟΥΑΝ

Εγγραψα τα βιβλία που ήθελα να διαβάσω

«Ζούμε σε έναν εκμηδενισμένο κόσμο», λέει ο Βρετανός συγγραφέας, ο οποίος υποδέχθηκε την «Κ» στο σπίτι του για μια συνέντευξη για τη λογοτεχνία, τη Δύση, τον πεσιμισμό των διανοουμένων, τι τον κάνει αισιόδοξο και το τελευταίο του μυθιστόρημα, «Τι μπορούμε να γνωρίζουμε».

Σελ. 4-5

JOEL SARTRE / AFP

IAN
ΜΑΚΓΙΟΥΑΝ

Κι εμείς θα γίνουμε φαντάσματα

Η «Κ» επισκέφθηκε τον μεγάλο Βρετανό συγγραφέα.
Τον άκουσε να εξηγεί γιατί φαντάστηκε ένα μέλλον
που θα ζηλένει το δικό μας παρόν που βλέπει
τον πεσιτισμό του πολιτισμού μας πώς ανακάλυψε την
«Αμοργό» του Γκάτσον πώς έγραψε τα μυθιστορήματα
που ήθελε να διαβάσει

Συνέντευξη στον **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΑΝΗ**

«Εδώ ήρθε πρόσφατα να μείνει και ο ένας από τους Γκάτσακ», μου λέει ο ταξιδιός, συμπληρώνοντας: «Ξέρεις, αυτός των Oasis. Έκουμε κάμπους διάσημους στην περιοχή».

Αναρωτιέμαι αν στους «διάσημους» θα βάζει έναν συγγραφέα όπως τον Ian MacGiouan, στο σπίτι του οποίου με πηγαίνει.

Θέλω να τον ρωτήσω αλλά ξεκινάει με το ανοιχτάκι τοπίο του Κότγουουλντς: μια απέραντη, επίπεδη προσιάνδα με ελκυστικούς λοφίσκους, επιβλητικά δέντρα και παραδοσιακές αγγλικές αγροικίες, βγαλμένες από μυθιστορήματα του Τόμας Χάρντι.

Οι οδοντίες που είχαν δοθεί από το λογοτεχνικό πρακτορείο του MacGiouan ήταν σαρεις: παρ'όλο που τρένο από τον σταθμό του Πάντινγκτον, στο Λονδίνο, και αποβιβάζονται στον σταθμό του Κεμλ.

Ηδη από την Αθήνα είχα κανονίσει να με περιμένει ταξί διότι ο σταθμός είναι στη μέση του πορθένου. Όντως ο ταξιδιός μου είναι ήδη εκεί και με περιμένει: «Ηλιάς», ρωτάει. Παίρνω μια βαθιά ανάσα.

Από τον σταθμό ως το σπίτι του συγγραφέα μας παίρνει περίπου είκοσι λεπτά. Όταν φτάνουμε, αντικρίζω ένα παλιό αρκοντικό (manor house αγγλικά) της δεκαετίας του '20 να ορθώνεται μέσα σε ένα καταπράσινο κτήμα έκτακτα περίπου εννέα στρεμμάτων.

Εδώ ζει ο MacGiouan με τη δεύτερη γυναίκα του, την Ανάλινα ΜακΆρι, δημοσιογράφο και συγγραφέα παιδικών βιβλίων. Δεν προλαβαίνω καλά καλά να βγω από το ταξί και ένας πρόχαρος Ian MacGiouan έχει ήδη βγει έξω να με προηπανθήσει. Στά 78 του δείχνει πολύ νεανικός. «Έλαβες το μήνυμά να μοιραστείς με το ταξί στην επιστροφή», με ρωτάει χαμογελαστός. «Έχω αυτό το υβριδικό αυτοκίνητο το οποίο δεν ξέρω τι στο καλό έχει πάει

και πρέπει να πεταχτώ μέχρι το Λονδίνο», εξηγεί.

Ο MacGiouan έχει ραντεβού με τους συντελεστές της νέας θεατρικής παραγωγής του φημισμένου μυθιστορημάτος του «Εξίλεωση» που ανεβαίνει στο Τσίστεστερ, κάτι σαν «πρωτεύουσα» του Κότγουουλντς, στις 29 Μαΐου.

«Αν πάει καλά, θα ανεβεί και στο Λονδίνο – θα δείξει», μου λέει, ενώ με οδηγεί στο εσωτερικό του σπιτιού. Τα διασκευά πάντως έχει κάνει ο σεναριογράφος της κινηματογραφικής μεταφοράς της «Εξίλεωσης», ο βραβευμένος με Όσκαρ Κρίστοφερ Χάμπτον.

Είναι παράξενο παρακολουθείς έναν συγγραφέα για χρόνια, διαβάζεις τα άλλοτε σκοτεινά άλλοτε στοχαστικά μυθιστορήματά του που έχουν να κάνουν με φαντάσματα του παρελθόντος, κακοφορημένες ερωτικές σχέσεις, επιστημονικά θέματα ηθικής φιλοσοφίας αλλά και την τρέχουσα επικαιρότητα, βλέπεις ταινίες βασισμένες στα βιβλία του, μαθαίνεις για τη φίλια του με άλλα σύγχρονα μεγάλα ονόματα των αγγλικών γραμμάτων (από τον Κρίστοφερ Χίτσενς και τον Μάρτιν Είλνς έως τον Τζούλιαν Μπάρνς) και εσφυγικά βρίσκεσαι στο σπίτι του. Είναι παράξενο. Και ωραίο.

Βγαίνουμε για λίγο στον κήπο. Οργάνωβος βλάστηση και ένα σιντριβάνι που διακρίνεται μέσα από το μεγάλο παράθυρο του σαλονιού όπου καθόμαστε για να μιλήσουμε.

– Είστε από τους λίγους συγγραφείς που δηλώνουν ευχαριστημένοι με τις κινηματογραφικές μεταφορές των βιβλίων τους.

– Ναι. Η «Εξίλεωση», για εμπορική τανία, ήταν αρκετά καλή. Νομίζω ότι είναι και η μόνη εμπορική τανία που βγήκε από δικό μου βιβλίο.

– Το «Ξένος στη Βενετία» (σ.σ. το δεύτερο βιβλίο του, εκδ. Σέ-λας, 1981); Είχε τρομερό καστ:

Ρούπερτ Εβερτ, Ελεν Μίρεν, Νατάσα Ρίτσαρτσον, Κρίστοφερ Τούκνεν.

– Ναι, και το σενάριο ήταν του Χάρολντ Πιντερ. Η τανία εκείνη που θα μπορούσε να είναι μεγάλη επιτυχία ήταν «Ο αθάνας» (σ.σ. εκδ. Σέλας, 1993). Τα σκηνόθεσια είχε αναλάβει ο Τζον Σλέσινγκερ κι έπαιζαν ο Άντονι Χόπκινς και η Ιζαμπέλα Ροσελίνι. Κι όμως, δεν λειτουργήσε τίποτα! Ισως ζητάγα για εγώ. Βλέπεις, είχα γράψει το σενάριο. Ο Σλέσινγκερ δεν ήταν καλά, πονούσε και ήταν διαρκώς εκνευρισμένος. Την τανία είχε χρηματοδοτήσει ο δήμος του Βερλίνου και η μόνη υποχρέωση ήταν να έχουμε γερμανικό συνεργείο. Ήταν εξαιρετικοί αλλά ο Σλέσινγκερ τσακωνόταν συνεχώς μαζί τους. Γενικά, στο σενάριο δουλεύεις σαν τρέλος για 2-3 χρόνια, η τανία παίζεται καμιά βδομάδα και μετά τέλος. Ποι και ποι μια τανία φτάνει ως τη στρατόσφαιρα.

– Όπως η «Εξίλεωση».

– Ναι. Έκουμε ένα αστέιο με την Ανάλινα: όταν έγραφα το βιβλίο, δεν είχα ιδέα πώς να περιγράψω ένα γυναικείο φόρεμα. Τα ρούπα κι εκείνη μου είπε, η προίδα σου να φοράει ένα πράσινο, μακρύ, ζώπυλο φόρεμα. Χρησιμοποίησα τις ακριβείς λέξεις της. Όταν γύριζαν την τανία, η ενδυματολόγος ακολουθούσε ακριβώς τις περιγραφές μου στο μυθιστόρημα. Και πήρε Όσκαρ! Εκλεφάν το Όσκαρ από την Ανάλινα!

– Όλοι θυμούνται τον Κίρα Νάτλι με εκείνο το φόρεμα...

– Ω, ναι, ήταν εκπληκτική.

Εκμηδενισμένος κόσμος

Καθώς τον ακούω να αστεϊεύεται, αναρωτιέμαι ποια νηδοσιότητα θα έπαιζε τη Βίβην ή τη Ρόουζ, τις πρωίκες από το τελευταίο του μυθιστόρημα, το «Τι μπορούμε να γνωρίζουμε», που κυκλοφορεί σε ωραία μετάφραση της Κατερίνας Σκινά από τις εκδόσεις Πατάκη (από τον ίδιο εκδοτικό οίκο κυ-

Ο **Ian MacGiouan** στον καναπέ του σπιτιού του, στο Κότγουουλντς, στην αγγλική ύπαιθρο. «Οι μυθιστοριογράφοι πουλάνε περισσότερο, αλλά η ποιησι είναι μια κορύφωση ως προς την έκφραση του κόσμου γύρω μας. Είναι η ανώτερη μορφή λογοτεχνίας», λέει στην «Κ» ο Βρετανός συγγραφέας.

Συνάει πηγαίνω περπατώντας εδώ γύρω. Εάν έκανα τον ίδιο περίπατο πριν από 300 χρόνια, ο τόπος όλος θα ήταν πλημμυρισμένος από ζώα, φυτά και λουλούδια που σήμερα έχουν εξαφανιστεί. Ναι, έχει χαθεί κάτι μεγάλο. Αλλά η έννοια της ομορφιάς μέσα μας παραμένει ακεράτη.

Δεν γνώρισα ποτέ έναν αληθινά αισιόδοξο διανοούμενο. Όλοι οι διανοούμενοι πιστεύουν πως ο πεσιτισμός είναι τιμητικό μέταλλο. Αλλά αν είσαι πεσιτιστής, ποιο το νόημα να σπικάνεσαι κάθε πρωί από το κρεβάτι σου; Μας έχει καταπεί το σήμερα.

κλοφορούν όλα τα πρόσφατα βιβλία του).

Με φώτο μια Γη που έχει μεταμορφωθεί πολιτικά και κοινωνικά εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής, ο Τομ, ένας άσημος καθηγητής λογοτεχνίας, ερευνά εμμονικά ένα χαμένο ποίημα που έγραψε το... μακρινό 2014 ένας (επισημομένος) διάσημος ποιητής, ο Φράνσις Μπλάντι, αφιερώοντάς το στη γυναίκα του τη Βίβην, η οποία έχει εγκαταλείψει την πανεπιστημιακή της καριέρα για χώρο του. Γύρω τους περιστρέφεται μια πλειάδα φίλων, εραστών, ανταγωνιστών, ενώ τους στοιχειώνουν έντονα μυστικά, ακόμα και ένα αποσιωπημένο έγκλημα. Ανάλογα, η σχέση του Τομ με τη Ρόουζ, συνάδελφό του στο πανεπιστήμιο, περνάει από δραματικά σκαμπανεβαστά.

Τον MacGiouan είχε απασχολήσει η κλιματική αλλαγή και στο «Σόλαρ» (η επιστήμη τον απασχολεί γενικότερα) όμως εδώ η καταστροφή έχει ήδη συντελεστεί. Ωστόσο, στο βιβλίο, με έναν περίτεχνο τρόπο, όλοι οι χρόνοι μοιάζουν να ενοποιούνται: ο κόσμος όπως τον έχουμε έχει καταστραφεί, την ίδια στιγμή όμως συνεχίζει να υπάρχει και οι άνθρωποι να βασανίζονται από τα ίδια διλήμματα, τα ίδια φαντάσματα.

– Αραγε θα επιζητούσαμε με τον ίδιο τρόπο που επιζητούμε και χαρακτηριστές στο βιβλίο σας;

– Ναι, σε κόσμους εκμηδενισμένους. Αλλά ήδη δεν ζούμε σε έναν εκμηδενισμένο κόσμο! Σήμερα πηγαίνω περπατώντας εδώ γύρω. Είναι κάτι που το λέω και στο μυθιστόρημα: εάν έκανα τον ίδιο περίπατο πριν από 300 χρόνια, ο τόπος όλος θα ήταν πλημμυρισμένος από ζώα, φυτά και λουλούδια που σήμερα έχουν εξαφανιστεί. Ξέρεις πόσο σπάνιο είναι να δεις αλεπού εδώ γύρω; Πιο συχνά βλέπεις στο Λονδίνο! Ναι, έχει χαθεί κάτι μεγάλο. Αλλά η έννοια της ομορφιάς μέσα μας παραμένει ακεράτη. Αυτό μας κατάλαβα με τα χρόνια

είναι ότι όταν παύουμε να κάνουμε τρομερά πράγματα στο περιβάλλον, αυτό επανέρχεται δριμύτερο.

– Γράφατε ένα φουτουριστικό βιβλίο με στοιχεία δυστοπίας το οποίο νοσταλγεί ένα παρελθόν που όμως είναι το δικό μας παρόν.

– Έχω ένα πρόβλημα με τα λεγόμενα δυστοπικά μυθιστορήματα: αναφέρονται στο γενικότερο κλίμα της απαισιοδοξίας. Και νομίζω ότι η απαισιοδοξία θα γίνει το μεγαλύτερο μας πρόβλημα. Μεγαλύτερο κι από τον κλιματική αλλαγή, και από τον πυρηνικό πόλεμο μέσα όλα αυτά θα προκύψουν μέσα από αυτόν τον πεσιτισμό. Από τη στιγμή που εγκαταλείπεις κάθε ελπίδα προόδου το μέλλον όχι μόνο το δικό σου αλλά και για τα εγγόνια σου. Ζούμε σε μια εποχή πολιτισμικού πεσιτισμού. Δεν γνώρισα ποτέ έναν αληθινά αισιόδοξο διανοούμενο. Όλοι οι διανοούμενοι πιστεύουν πως ο πεσιτισμός είναι τιμητικό μέταλλο. Αλλά αν είσαι πεσιτιστής, ποιο το νόημα να σπικάνεσαι κάθε πρωί από το κρεβάτι σου; Μας έχει καταπεί το σήμερα. Αν ο Τραμπ ξεκινήσει νέο πόλεμο με το Ιράν για τα Σενά του Ορμούζ, αν η άκρα Δεξιά καταλάβει περιοχές της Ευρώπης...

– Και ο Πούτιν και η Ρωσία...

– Οι τελευταίες ειδήσεις λένε πως ο Πούτιν κρύβεται σε ένα καταφύγιο. Ότι έχει παρανοήσει. Νομίζω ότι η παρόρροια είναι το πεσιτιστικό όλων των δικτατόρων ακριβώς επειδή έχουν πιας δεν έχουν κανένα μέλλον. Δεν μπορείς να είσαι δικτάτορας και μετά αιώνες να πάρεις συνταξη και να μην έρθει κάποιος να σε σκοτώσει. Είναι δόγμας του παρόντος ένας τέτοιος άνθρωπος.

– Σας έχει απογοητεύσει η Δύση;

– Οχι ακριβώς. Αλλά αυτό το ρεύμα του πεσιτισμού το βλέπω και στην πολιτική που ακολουθείται από τη στιγμή είδη-

Τέχνες & γράμματα

ΠΡΟΣΩΠΑ

Μυθιστορήματα μιας ζωής

Το τελευταίο μυθιστόρημα του Ιων ΜακΓιούαν, «Τι μπορούμε να γνωρίζουμε», κυκλοφόρησε πριν από λίγες εβδομάδες από τη εκδόσεις Πατάκη, σε μετάφραση της Κατερίνης Σινιά. Από τον ίδιο εκδόσις οίκου κυκλοφορεί και η «Εξέλιξιν» (μτφρ.: Γιάννης Σκαρπέλας), το οποίο ο ΜακΓιούαν έγραψε το 2001. Κάτω, το δεύτερο βιβλίο του, «Ξένος στη Βενετία» (1981, εκδ. Ξέλος), το οποίο είχε γίνει ταινία σε σενάριο Χάρολντ Πίντερ.

κά στην Ευρώπη. Είναι πολιτική εγκαταλειψής κάθε προοπτικής. Η λαϊκιστική δεξιά στην Ευρώπη, και στην Αμερική, δεν πιστεύει στην κλιματική αλλαγή. Η οπτική της είναι τοπικιστική και ξενοφοβική, χαρακτηριστικά που καθιστούν την πιθανότητα ενός πολέμου ακόμα μεγαλύτερη. Επενδύει στον φόβο των πολιτών και απορρίπτει κάθε προοπτική ενός αληθινού μέλλοντος. Ο δικός μου στόχος στο βιβλίο ήταν να εκφράσω μια ευθραυστή αισιοδοξία: ότι τελικά θα τα καταφέραμε. Αν πριν από 15 χρόνια κάναμε αυτή τη συζήτηση θα λέγαμε πως η Γερμανία, που πέρασε από τον ναζισμό, έχει γίνει ανοικτή κοινωνία, φιλελεύθερη δημοκρατία. Ακόμα είναι. Γενικά, σήμερα έχουμε περισσότερα κορίτσια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση από ποτέ άλλοτε στην ιστορία. Έχουμε μεγαλύτερη πρόσβαση σε πόσιμο νερό από ποτέ άλλοτε στην Ιστορία. Περιοσότερος κόσμος μορφώνεται στα πανεπιστήμια συγκριτικά με το τι ίσχυε πριν από 50 χρόνια. Από την άλλη, ακούς απίστευτους ανθρώπους να λένε πως τα γέγοντα τους δεν θα έχουν τόσο καλή ζωή σαν τη δική τους. Μπορεί, μπορεί και όχι όμως. Ένας τρόπος να πάω κόντρα σε αυτόν τον αρνητισμό ήταν να βάλω κάποιον να γράφει στο μέλλον ότι νοσταλγεί τη δική μας εποχή. Οι χαρακτήρες στο μυθιστόρημα αναπαλούν το παρελθόν, δηλαδή το δικό μας παρόν, και το βλέπουν σαν μια χρυσή εποχή. Ήθελα οι άνθρωποι από το μέλλον να βγάλουν μια ζήλια για εμάς σήμερα.

— Είναι και ένα μυθιστόρημα για τη μνήμη.

— Πάντοτε με απασχολούσε η μνήμη. Κοιτάζω φωτογραφίες από πόλεις του 1880, βλέπω απίστευτους ανθρώπους να προσπαθούν να τα βγάλουν πέρα με την καθημερινότητά τους, δείχνουν τόσο απορροφημένοι από τα καθημερινά τους προβλήματα, τις σχέσεις τους, τις δικές τους ανα-

μνήσεις, από την προοπτική του δικού τους μέλλοντος και είναι όλοι τους πιο φανταστικά. Και παρ' όλα αυτά, ζούμε τις ζωές μας ως και θα είναι για πάντα. Σήμερα κοντεύω τα 80. Το τερματικό σημείο είναι ορατό για μένα, ήταν πάντοτε εκεί, από την αρχή. Με στοιχειώνουν πάντοτε ένα πολύ δίδισμα ποιήμα του Φίλιπ Λάρκιν, το «Ιδιωτικό τραγούδι» (σ.σ. μτφρ.: Θωδωρής Ρακόπουλος, «Όσο υπάρχει ακόμα καιρός», εκδ. Πατάκη): είναι αραχτός στο κρεβάτι, υποδέχεται την αιγλή και αυτός σκέφτεται ότι αυτό το πράγμα είναι πάντοτε εκεί. Είναι ένας θαυμάσιος αθεϊστικός στοχασμός πάνω στην ολοκληρωτική λήθη η οποία τον πλησιάζει ολόγεια και περισσότερο από τον 11ο αιώνα έως σήμερα: τα πανεπιστήμια ιδρύθηκαν τότε και είναι ακόμα εδώ! Και κανείς δεν γράφει ότι παρ' όλες τις καταστροφές, έχουμε ακόμα πανεπιστήμια, με τη μορφή λογοτεχνίας και επιστημής.

— Έχετε πολύ στενή σχέση με την ποίηση. Φαίνεται και στο βιβλίο.

— Για μένα είναι η ανώτερη μορφή λογοτεχνίας. Οι μυθιστοριογράφοι πουλάνε περισσότερα αλλά η ποίηση είναι μια κορύφωση ως προς την έκφραση του κόσμου γύρω μας. Ναι, μου πάει πολύ.

— Αναφέρετε στο βιβλίο το ποίημα «Αμоргός» του Νίκου Ξαπότου. Πώς προέκυψε αυτό;

— Ήθελα ο Φράνσις και η Βίβλιν να φτάσουν σε μια δραματική κορύφωση σε ένα απομακρυσμένο νησί. Ρόπτια ένα φύλο να μου υποδείξει ένα τέτοιο μέρος. Μου λέει την Αμοργό. Την κοιτάω και ανακάλυψα αυτό το ποίημα. Ταιριάζει στον χαρακτήρα του Φράνσις, ο οποίος υποτίθεται ότι γνωρίζει τα πάντα γύρω από την ποίηση. Αρα και την «Αμоргό» του Ξαπότου.

— Η τεχνική νοημασύνθη παίζει ένα ρόλο στο βιβλίο αλλά όχι αυτόν που κάποιος θα περίμενε. — Από τότε που άρχισα να γράφω το μυθιστόρημα, βλέπω ότι οι

νεότερες γενιές χρησιμοποιούν την ΑΙ για προσωπικά τους ζητήματα, σαν να ήταν ένας θεός που συμβουλεύονται. Όμως δεν θέλω να πω σε μια επιστημονική φαντασία ως προς το πώς θα είναι οι ζωές μας ή αν θα μας καταστρέψουν οι μηχανές. Δεν με ενδιέφερε κάτι τέτοιο. Δεν είναι να γράφεις για το μέλλον, ποιο είναι το μέλλον της Ιστορίας. Πιο μπορεί να είναι το μέλλον της λογοτεχνίας, των ανθρώπινων επιστημών; Κανένας δεν γράφει γι' αυτά τα θέματα. Οι γραφόμενοι για διαστημολογία και για διαγαλαξιακούς πολέμους και οικολογικές καταστροφές. Ρεαλιστικά όμως, ένας από τους πιο ισχυρούς θεσμούς μας είναι τα πανεπιστήμια. Θέλω να πω, κοιτάζεις τη γεινική στην Ευρώπη από τον 11ο αιώνα έως σήμερα: τα πανεπιστήμια ιδρύθηκαν τότε και είναι ακόμα εδώ! Και κανείς δεν γράφει ότι παρ' όλες τις καταστροφές, έχουμε ακόμα πανεπιστήμια, με τη μορφή λογοτεχνίας και επιστημής.

— Είστε ένας συγγραφέας που συνδυάζει τον στοχασμό με την καθαρή πλοκή, με ανατροπές και αποκαλύψεις, ειδικά στο δεύτερο μέρος του βιβλίου.

— Νομίζω ότι ο μοντέρνος, μέσα σε όλη του τη σκέψη και τον πλούτο, έχασε κάτι ζωτικής σημασίας για τη λογοτεχνία: ότι είναι εξαιρετικά δυσάρεστο να διαβάζεις ένα βαρετό βιβλίο. Το να σε ενδιαφέρει ο αναγνώστης εθελαιρετώ κάποτε πολύ θηνητό, худало. Όλο όμως έχει να κάνει με το στοχασμό της περιέργειας. Δεν ξέρω υποθέτω ότι έχω φτιάξει τα μυθιστορήματά μου θέλω να διαβάσω και επιθυμώ να περιεργάζομαι μου να κεντρίζεται όχι στο επίπεδο του σοφιστή, αλλά στο επίπεδο της διερευνήσεως. Έχει σημασία να διατηρείς αυτό το ενδιαφέρον για τον άλλο και την ίδια στιγμή, μέσα από αυτή τη διερεύνηση, να προκύπτουν μεταφυσικές ή πολιτικές υποθέσεις ή φαντασιώσεις.

Οφείλουμε τη γέννησή μας σε ένα παιχνίδι της μοίρας

Η άλλη «Εξέλιξιν», οι αμερικανικές επιρροές, οι γονείς του

— Πώς αρχίζετε ένα βιβλίο; Εκτε-
πει ότι η «Εξέλιξιν» άρχισε
με ένα ζευγάρι σε μια βιβλιο-
θήκη και αυτό ήταν όλο.

— Αρχικά, η «Εξέλιξιν» δια-
δραματίζονταν 300 χρόνια στο
μέλλον! Ήταν επιστημονικά φα-
ντασία: μπαίνει μια κοπέλα σε
ένα διαμέρισμα και μετά μπαίνει και
ο κτηνίατρος ο οποίος, στο πρώτο
προσέχιο, ήταν μια μορφή εμ-
φυτευμένη στον εγκέφαλό της.
Αυτή έχει ευρισμένο το κρανίο
της και δύο μικρά κλώδια εξέ-
χουν από αυτό.

— Αυτό είναι ένα τελείως άλ-
λο βιβλίο!

— Τελείως όμως, ναι. Έχω λοι-
πόν σκεφτεί ότι αυτοί οι δύο
συνδέονται ερωτικά – και αυτό
ήταν όλο. Αλλά όταν ξεκινάς το
ταξίδι ενός βιβλίου, ακολουθείς
τη ροή. Μου αρέσει να εκπλησ-
σονται. Έχω όμως την ίδια στιγμή
μια πολύ κερυρή αίσθηση του τι
θέλω να κάνω.

— Έχετε δηλώσει πόσο μεγάλη
επιρροή ήταν η αμερικανική
λογοτεχνία.

— Για μένα η αμερικανική
λογοτεχνία σήμανε ελευθερία.
Συγγραφέας όπως ο Απνταϊκ ή ο
Μπέλου δόραξαν τα δίδαγμα-
τα του μοντερνισμού δικώς να
μείνουν στη σκιά του. Αντίθετα,
πολλοί Ευρωπαίοι το έβρισαν στα
υπερβολικά ερωτήματα και έγι-
ναν απίστευτα πλινκτικοί. Πριν
από το 1989 είχα ζήσει στο Βε-
ρολίνο και αναρωτιόμουν: γιατί
κανένας δεν γράφει για το Τέι-
χος; Γερμανοί τότε μου έλεγαν,
δεν καταλαβαίνεις: η λογοτεχνία
είναι ευρωπαϊκή: το Τέιχος είναι
για τους δημοσιογράφους. Και
σκέφτηκα: υπήρχε περίπτωση
η Νέα Υόρκη, αν είχε χωριστεί
στο δύο, ο Απνταϊκ και ο Μπέ-
λου να μην έγραφαν γι' αυτό;

— Ηοσάτε από τους πρώτους
φοιτητές στο ιστορικό σήμε-
ρα τμήμα δημογραφικών γρα-
φής του Πανεπιστημίου του
Ιστ Αγγλίας.

— Ήμουν ο πρώτος και ο μω-
ναδικός φοιτητής του προγράμ-
ματος! Κανένας πανεπιστημια-
κός τότε δεν είχε προσφέρει
τέτοιο πρόγραμμα. Στην Αμε-
ρική το έκαναν ήδη, αλλά στη
Βρετανία ήταν κάτι άγνωστο.
Θυμάμαι, γυρνώντας την Ελ-
λάδα και την Ιταλία κάνοντας ο-
στόχι με το κορίτσι μου όταν
είδα ότι σχετική ανακοίνωση.
Όταν γύρισα στην Αγγλία, τηλε-
φώνησα στον Μάλκολμ Μπρά-
ντμπερι. Μου λέει, έλκισε το
πρόγραμμα, είχε μπ-

δεν απήσχε. Του λέω, κάνω εγώ
αίτημα. Λέει, έλα να με βρεις
και φέρε μαζί σου διηγήματα.
Κάθισα τις επόμενες εβδομά-
δες κι έγραφα δύο διηγήματα,
δανειστικά το αυτοκίνητο του
πατέρα μου και οδήγησα 320 χι-
λιόμετρα για να τον συναντήσω.

— Ο Μπράντμπερι ήταν ήδη
θρυλική φιγούρα;

— Ναι. Τον συναντούσα για
δέκα λεπτά στον διάδρομο της
σχολής και κάνα δυο φορές σε
μια παμ. Του έδινα διηγήμα-
τα, τα οποία ήταν σκοτεινά, διε-
στραμμένα, μου έκανε κένα δυο
τεχνικές παρατηρήσεις. Μέσα
σε ένα χρόνο έγραφα 30 διη-
γήματα – τα μισά μπήκαν στο
πρώτο μου βιβλίο. Πέρασα πά-
ρα πολύ ώρα. Και μου άρεσαν
οι λίστες αναγνώσεως που μου
έδινε. Είσι εντρίφηση στους

Για μένα η αμερικανική
λογοτεχνία σήμα-
νε ελευθερία. Συγγρα-
φέας όπως ο Απνταϊκ ή ο
Μπέλου δόραξαν τα
δίδαγματα του μοντερ-
νισμού δικώς να
μείνουν στη σκιά του.
Αντίθετα, πολλοί
Ευρωπαίοι το έβρι-
σαν στα υπερβολικά ε-
ρωτήματα και έγιναν
απίστευτα πλινκτι-
κοί.

Ο Ιων ΜακΓιούαν με τρύπες
παντόφλες στο διαμέρισμα
όπου ζούσε το 1979, στο νότιο
Λονδίνο. Ο Βρετανός συγγρα-
φέας εδωτορεί στην «Κ» πώς
έγινε ο πρώτος και μοναδικός
φοιτητής του ιστορικού πλέον
τμήματος δημογραφικών γρα-
φής του Πανεπιστημίου του
Ιστ Αγγλίας.

Αμερικανούς. Το καλοκαίρι του
1970 εμφανίστηκε και ο Άνγκους
Ουίλσον με το αγόρι του. Έξοχος
συνομιλητής, ήταν σαν περφόρ-
μανς να τον ακούς. Ήταν ένας
άλλος κόσμος, απίθανος, απο-
λαυστικός.

Η Δουνκέρκη

— Το ταξίδι θα έρθει σε λίγο να
μας πάρει. Μαζί με την Ανάλη
κλειδώνουν το σπίτι και παίρ-
νουν από μια μικρή βαλίτσα. Κά-
θονται πίσω στο ταξί.

«Ο Ηλιάς έχει ζήσει στη
Παακόβη», γυρίζει και της λέ-
ει στο ταξί. Η Ανάλη είναι γεν-
νημένη στο Λονδίνο αλλά οι γο-
νείς της είναι από τη Παακόβη
(όπως και ο πατέρας του ΜακΓι-
ούαν). «Πήγες σε κανέναν αγώ-
να της Σέλτικς;» με ρωτάει. Είχα
παιει όντως. «Αρα είσαι από οι-
κογένεια καθολικών», της λέω.
Κουδνεί το κεφάλι της χαμγε-
λώντας.

Στον σταθμό περιμένουμε μα-
ζί να έρθει το τρένο. Ο ΜακΓιού-
αν με ρωτάει πώς έγινε και γεν-
νήθηκε στο Κογκό. «Ξέρεις»,
μου λέει, «αν η Γερμανία δεν είχε
εισβάλει στην Πολωνία το 1939
δεν θα είχα γεννηθεί. Δεν θα εί-
χε πει στον πατέρα ο πατέρας
μου, δεν θα είχε τραυματιστεί
στις ακτές της Δουνκέρκης και
δεν θα τον είχαν στείλει πίσω, σε
μια περική όπου ζούσε η μητέ-
ρα μου. Υποθέτω οφείλουμε τη
γέννησή μας σε ένα παράξενο
παιχνίδι της μοίρας».

— Σας άρεσε το μονοπλόνο
από τη Δουνκέρκη στην κι-
νηματογραφική «Εξέλιξιν»;

— Όχι ιδιαίτερα. Θέλω να πω,
τεχνικά ήταν άρτια, επτά λεπτά
μονοπλόνο, τρομερή χορογρα-
φία. Αλλά δεν ξέρω, μου φάνη-
κε ψυχρή. Έχω ανάμνηση συ-
νοσθήματα για αυτή τη σκηνή.

— Σας άρεσε περισσότερο η
«Δουνκέρκη» του Νόλαν;

— Χι, όχι, προτιμώ τη Δουν-
κέρκη της «Εξέλιξιν».

Στο τρένο κάθονται οι δυο
τους: ο Ιων έχει να διαβάσει προ-
σεκτικά το κείμενο για τη θε-
ατρική διασκευή της «Εξέλιξ-
ιν».

Θα αποκαφετιστούμε ζεστά
στον σταθμό του Πάντινγκτον,
αλλά η τελευταία μου εικόνα από
εκείνον είναι να διαβάζει στο
τρένο απορροφημένος οι κεί-
μενο. Χαμένος στις λέξεις, όπως
πάντα, ως το τέλος.

• Εκτενέστερη εκδοχή και βίντεο
στο kathimerini.gr